

Az iskolai közösségi szolgálat mint pályaorientációs, pályaszocializációs folyamat

Markos Valéria

Debreceni Egyetem

Elméleti háttér

Előadásunkban az iskolai közösségi szolgálat pályaorientációs, és pályaszocializációs céljainak megvalósulását vizsgáljuk. A szakirodalom szerint a service-learning és a community-service programok megerősíthetik a diákokat a pályaválasztási döntéseikben (Barnes 2002, Meaney et al. 2008, Haston – Russell 2012), és segíthetik a szakmai ismereteik elsajátítását, ha a végzett tevékenység illeszkedik a tanulmányok jellegéhez. A szolgálat során a tanulóknak lehetőségük nyílik a munkára való szocializációra, a különböző készség- és képességeket fejlesztésére is (Tan & Philips 2005).

Hipotézisek:

- Hipotézis: Az iskolai közösségi szolgálat segíti a pályaorientációt, a már választott pálya esetén a pályaszocializációt.
- Hipotézis: A fiatalok törekszenek arra, hogy a közösségi szolgálat kapcsolódjon a szakképzési területükhöz.
- Hipotézis: A területválasztás és az, hogy hol teljesíti a szolgálatot a tanuló, befolyásolja a szolgálattal való elégedettséget is.

Mintavétel, módszerek:

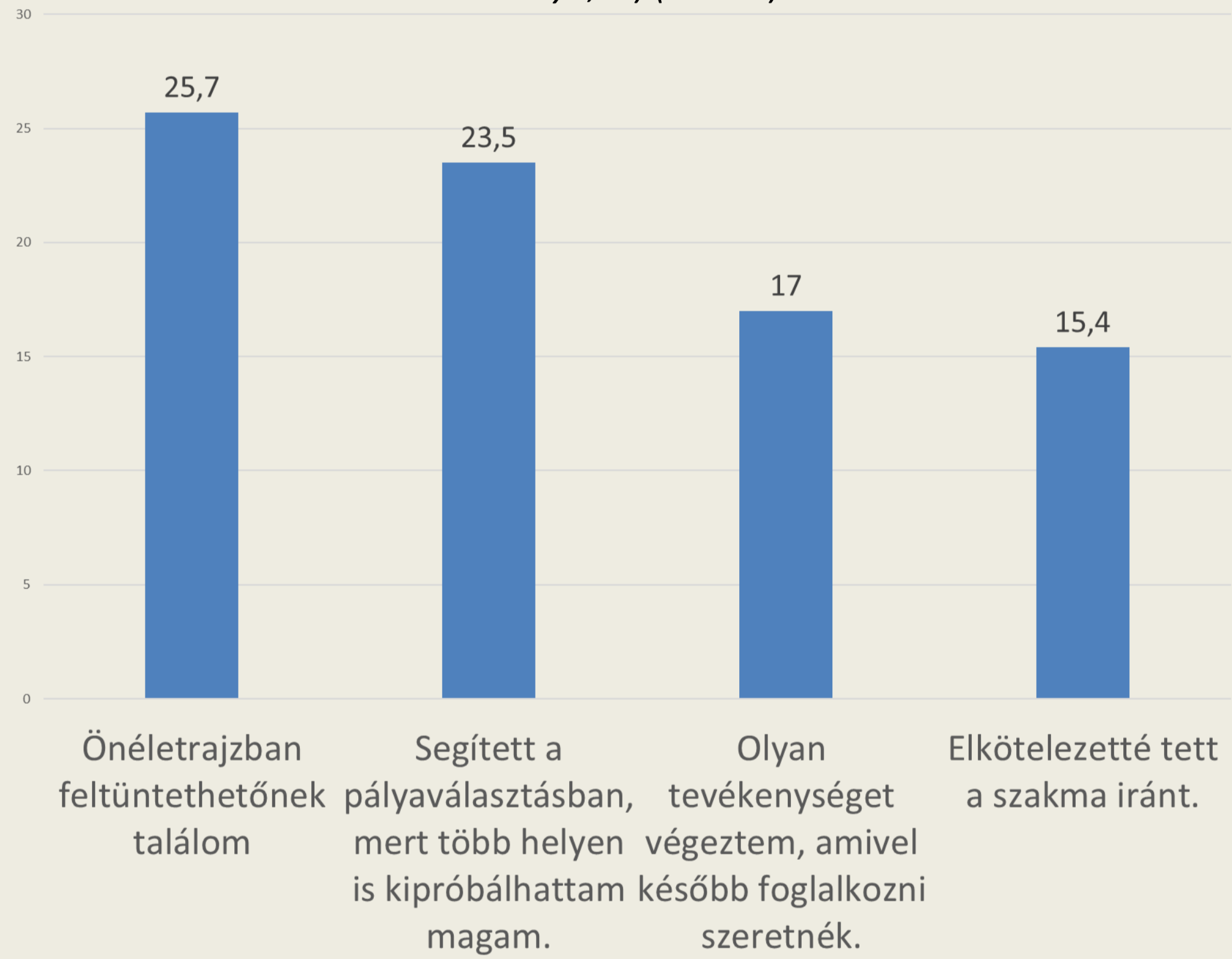
Az iskolai közösségi szolgálatot végzett 12. évfolyamos tanulókat többlépcsős mintavétel módszerével választottuk ki Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar és Borsod-Abaúj-Zemplén megyékből. Az osztályokat teljes körűen kérdeztük le, és összesen 637 diák töltötte ki a kérdőívünket.

Az adatelemzések alapmegozslásokat, keresztábra elemzéseket és regressziós módszereket használtunk.

Eredmények

Elsőként azt vizsgáltuk, hogy a közösségi szolgálati tevékenység mennyiben kapcsolódott a választott pályához, illetve a választott tevékenység segítette-e a pályaszocializációt.

A közösségi szolgálat összekapcsolása a pályaorientációval (az igen válaszok aránya, %) (N=637)

A tanulók negyede érezte azt, hogy az önéletrajzába is feltüntethető tevékenységet végzett. Valamivel kevesebben érezték úgy, hogy segítette a szolgálat a pályaválasztásukat, mivel több helyen is kipróbálhatták magukat. A tanulók mindössze 17%-a tapasztalta azt, hogy olyan tevékenységet végzett, amivel később foglalkozni szeretne, míg 15%-ukat elkötelezetté is tette a végzett tevékenység a szakmájuk iránt.

A fenti diagram elemeiből egy pályaorientációs indexet képeztünk, melyet az önkéntesség iránti attitűd item-ekből kialakított klasztercsoportokkal összefüggésben vizsgáltunk.

A pályaorientációs index összefüggése az attitűdklasztterekkel (p=0,000)

	Positív	Időhiányos pozitív	Közömbös	Kritikus	Negatív
Átlag	1,29	1,56	0,43	0,45	0,17
Szórás	1,39	1,41	0,75	0,66	0,43
Elemzés	143	101	141	111	88

A pozitív és az időhiányos pozitív klasztercsoportokba tartozó tanulók érezték úgy, hogy a szolgálatot össze tudták kapcsolni a szakmai érdeklődésükkel, és segítette a pályaorientációjukat. Legkevésbé a negatív, a közömbös és a kritikus csoportba tartozók válaszolták azt, hogy segítette a szolgálat a pályaválasztásukat, ami újra megerősíti, hogy mennyire fontos a diákok hozzáállása az iskolai közösségi szolgálathoz.

Lineáris regressziós modellel vizsgáltuk azt, hogy milyen háttértényezők hatnak arra, hogy a közösségi szolgálat segítette-e a pályaorientációt. Az eredményeket az alábbi táblázat szemlélteti:

A háttérváltozók hatása a pályaorientációra (N=637)

	1. lépcső	2. lépcső	3. lépcső	4. lépcső	5. lépcső	6. lépcső	7. lépcső	8. lépcső	9. lépcső	10. lépcső	11. lépcső
Nem	-,144 **	-,114 **	-,108 **	-,119 **	-,124 **	-,120 **	-,129 *	-,098 *	NS	-,135 *	NS
Borsod megye		-,109 *	-,104 *	-,110 *	NS	-,144 *	-,139 *	-,146 *	-,129 *	-,126 *	-,167* *
Hajdú megye		NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS
Településtípus			-,151 ***	-,132 **	-,131 **	-,132 **	-,135 **	-,122 *	-,104 *	-,102 *	NS
Iskolatípus				-,098 *	-,094 *	-,111 *	-,145 **	-,155 **	-,149 **	NS	-,151* *
Fenntartótípus					NS	NS	NS	NS	NS	NS	NS
Subjektív anyagi helyzet						NS	NS	NS	NS	NS	NS
Objektív anyagi helyzet						NS	NS	NS	NS	NS	NS
Apaiskolai végzettség							NS	NS	NS	NS	NS
Anyai iskolai végzettség							NS	NS	NS	NS	-,142*
Saját kulturális tőke								-,107 *	-,118 *	-,117 *	-,111*
Subjektív vallásosság									NS	NS	-, NS
Közösségi vallásosság									NS	NS	NS
Vallási kisközösség									NS	NS	NS
Tanulmányi átlag										-,155 **	-,135*
Attitűd											-,430**
Adjusted R Square	0,011	0,016	0,037	0,045	0,047	0,052	0,049	0,050	0,048	0,063	-,430

Az interakciós hatás nyomon követése érdekében a változókat egyesével vontuk be. Összességében az látható, hogy a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében élők, a szakgimnáziumba járók, valamint azok, akiknek az édesanyja magasabb iskolai végzettséggel rendelkezik, azok, akiknél magasabb a saját kulturális tőke, és akiknek rosszabb a tanulmányi átlaga, azok körében nyújtott igazán segítséget a közösségi szolgálat, továbbá azoknak, akik pozitívabb attitűdökkel állnak a szolgálathoz.

A következőkben vizsgáltuk azt is, hogy a szakgimnazista diákok, vajon hasonló területen végezték-e a szolgálatot, mint a tanulmányi szakirányuk. Ehhez a szakokat hét nagy csoportra bontottuk, és vizsgáltuk az összefüggésüket a közösségi szolgálat során választott területtel.

A szakirány és a szolgálati tevékenységi terület összefüggéseinek vizsgálata (A tanulók több területet is megjelölhettek) (az igen válaszok aránya, %) (N=293)

	Egészségügyi	Szociális	Oktatási	Kulturális	Környezetvédelmi	Katasztrófavédelmi	Sport	Állatvédelmi	Rendvédelmi
Államtudomány	0	35,7	7,1	71,4	0	7,1	0	0	28,6
Bölcsészettudomány	15,5	63,8	50	72,4	8,6	0	19	0	1,7
Gazdaságtudomány	3,7	44,6	25	58,8	26,8	1,3	14,8	3,7	14,8
Műszaki	7,1	26,7	23,3	50	6,7	10	13,3	3,3	16,7
Művészet	0	50	11,1	44,4	0	0	22,2	0	0
Egészségtudomány	18,2	36,4	4,5	40,9	0	0	59,1	0	0
Informatika	14,3	56,3	34,3	63,4	24,6	5,7	12,9	4,3	23,2
Szignifikancia	0,047	0,016	0,000	0,080	0,000	0,086	0,000	0,605	0,001

Összességében azt láthatjuk, hogy a tanulók hasonló területeken végzik a szolgálatot, mint a képzési területük. Úgy tűnik a fiatalok körében tudatos választás a fogadóintézmény, és felismerik a közösségi szolgálat pályaorientációt, pályaszocializációt segítő célját, és élnek is a lehetőségekkel

Végük megvizsgáltuk, hogy vajon mutatható-e ki összefüggés annak kapcsán, hogy azok a tanulók, akiknél azt láttuk, hogy össze tudták kapcsolni a közösségi szolgálatot a szakterületükkel vajon elmondásuk alapján pozitív irányban befolyásolta-e tanulmányi eredményességüket

A szakirány és a pozitív irányba befolyásolta-e a tanulmányokat a szolgálat változó összefüggéseinek vizsgálata (az igen válaszok aránya, %) (p=0,023) (N=295)

	Államtudomány	Bölcsészettudomány	Gazdaságtudomány	Műszaki	Művészeti	Egészségtudomány	Informatika
Pozitív irányba befolyásolta	14,3	6,8	9,8	13,8	5,6	9,1	11,3

A táblázat adatai alapján megállapítható, hogy a pozitív irányba elsősorban az államtudományi, műszaki és informatikai területen tanuló diákok tanulmányi eredményét befolyásolta a szolgálat.

Összegzés

Eredményeink szerint a tanulók hasonló területeken végzik a szolgálatot, mint a képzési területük. Úgy tűnik a fiatalok körében tudatos választás a fogadóintézmény, és felismerik a szolgálat pályaorientációt, pályaszocializációt segítő célját. A szolgálat a pályaorientációt a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében élőknek, a szakgimnáziumba járóknak, a magasabb saját és szülői kulturális tőkével rendelkezőknek segíti, és azoknak, akiknek rosszabb a tanulmányi átlaga, és akik pozitívabb attitűdökkel állnak a szolgálathoz.